

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

28.12.2016

м Херсон

№ 2/100-рк/к

ФОП Маслаган С.А.

вул. Петровського, 14а, смт. Велика
Лепетиха, Херсонська область, 74502

Про вжиття заходів щодо усунення
причин та умов вчинення дій,
що мають ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Херсонського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення), розглянувши колективну заяву мешканців будинку № 12 по вул. Чкалова та будинку № 3 по вул. Соборній смт. Велика Лепетиха Херсонської області від 23.11.2016 (вх. 2-28/96-Ко від 01.12.2016), щодо наявності в діях Великолепетиської селищної ради та фізичної особи-підприємця Маслаган С.А. ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з вивезення твердих побутових відходів (надалі – ТПВ), встановила наступне.

ФОП Маслаган Сергій Анатолійович (надалі – ФОП Маслаган С.А.) як суб'єкт підприємницької діяльності зареєстрований 05.01.2016 за № 24830000000001324

Згідно з витягом з ЄДРПОУ, видами діяльності ФОП Маслаган С.А. за КВЕД є допоміжна діяльність у рослинництві (01.61), виробництво інших готових металевих виробів (25.99), технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів (45.20), вантажний автомобільний транспорт (49.41), збирання безпечних відходів (38.11), відновлення відсортованих відходів (38.32).

Юридична та фактична адреса ФОП Маслаган С.А. – <...>, Херсонська область, (РНОКПП <...>);

Враховуючи вищезазначене, ФОП Маслаган С.А. в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

Відділенням встановлено, що між виконавчим комітетом Великолепетиської селищної ради та ФОП Маслаган С.А., як переможцем конкурсу з надання послуг по вивезенню твердих побутових відходів (надалі – ТПВ) на території смт. Велика Лепетиха, укладено договір від 12.09.2016 про надання послуг з вивезення ТПВ на території смт. Велика Лепетиха.

Крім того, рішенням виконавчого комітету Великолепетиської селищної ради від 27.07.2016 № 82 «Про затвердження тарифу на вивезення твердих побутових відходів для ФОП Маслаган С.А.» затверджено тарифи на вивезення ТПВ для ФОП Маслаган С.А. для всіх категорій споживачів в розмірах:

- для населення - 121,00 грн/м³;
- для бюджетних установ - 144,00 грн/м³;
- для інших споживачів - 165,00 грн/м³.

Пунктом другим зазначеного рішення виконавчого комітету Великолепетиської селищної ради визначено, що затверджені тарифи будуть введені в дію в разі перемоги ФОП Маслаган С.А. в конкурсі на вивезення ТПВ на території смт. Велика Лепетиха.

Рішенням виконавчого комітету Великолепетиської селищної ради від 26.10.2016 № 103 «Про коригування тарифів на вивезення твердих побутових відходів у смт. Велика Лепетиха, затверджених рішенням виконавчого комітету Великолепетиської селищної ради від 27.07.2016 № 82 «Про затвердження тарифу на вивезення твердих побутових відходів для ФОП Маслаган С.А.», у зв'язку із зменшенням адміністративних витрат», затверджено тарифи на вивезення ТПВ для ФОП Маслаган С.А. для всіх категорій споживачів в розмірах:

- для населення - 108,53 грн/м³;
- для бюджетних установ - 128,26 грн/м³;
- для інших споживачів - 147,99 грн/м³.

Великолепетиською селищною радою 08.09.2016 було проведено конкурс з визначення виконавця послуг з вивезення твердих побутових відходів на території смт. Велика Лепетиха.

Органом місцевого самоврядування визначено ФОП Маслаган С.А. переможцем конкурсу надання послуг з вивезення твердих побутових відходів та укладено відповідний договір.

Таким чином, ФОП Маслаган С.А. здійснює діяльність на ринку надання послуг з вивезення твердих побутових відходів та є єдиним надавачем зазначених послуг в межах території Великолепетиської селищної ради.

Відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), Відділенням проведено аналіз ринку надання послуг з вивезення твердих побутових відходів у смт. Велика Лепетиха Херсонської області та досліджено становище ФОП Маслаган С.А. на цьому ринку.

Відповідно до пункту 2.2 Методики при здійсненні цього дослідження використовуються ті етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, що відповідають фактичним обставинам, зокрема, особливостям товару, структурі ринку тощо.

Об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є ФОП Маслаган С.А., який надає послуги з вивезення твердих побутових відходів.

Товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до іншого.

Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється з переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

Продавцями послуги із вивезення побутових відходів є суб'єкти господарювання, господарська діяльність яких у відповідності до Закону України «Про відходи» здійснюється у сфері поводження з відходами та спрямована на задоволення потреб споживача у запобіганні утворенню відходів шляхом їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення, а також, які можуть забезпечити виконання обов'язків, визначених у частині другій статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» у відповідності до постанови Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1173 «Питання надання послуг з вивезення побутових відходів».

Споживачами послуги із вивезення побутових відходів є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати зазначену послугу.

Товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, є послуга із вивезення рідких побутових відходів. Товар має комерційну чи споживчу цінність, тобто задовольняє певні потреби споживачів. Товар, як предмет господарського обороту характеризується тим, що принаймні одна зі сторін, які беруть участь у товарному обороті, має бути суб'єктом господарювання, діяльність якого спрямована на виготовлення, реалізацію та має вартісне значення. З урахуванням

зазначеного товарними межами ринку є ринок послуги із вивезення твердих побутових відходів.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про відходи», побутові відходи - відходи, що утворюються в процесі життя і діяльності людини в житлових та нежитлових будинках (тверді, великогабаритні, ремонтні, рідкі, крім відходів, пов'язаних з виробничою діяльністю підприємств) і не використовуються за місцем їх накопичення. До послуги з вивезення побутових відходів відносяться: збирання, зберігання, перевезення, утилізація, знешкодження та захоронення побутових відходів, що здійснюються у населеному пункті згідно з правилами благоустрою, затвердженими органами місцевого самоврядування.

Відповідно до цього Закону:

- збирання відходів – діяльність, пов'язана з вилученням, накопиченням і розміщенням відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах, включаючи сортування відходів з метою подальшої утилізації чи видалення;

- перевезення відходів – транспортування відходів від місць їх утворення або зберігання до місць чи об'єктів оброблення, утилізації чи видалення;

- захоронення відходів – остаточне розміщення відходів при їх видаленні у спеціально відведених місцях чи на об'єктах таким чином, щоб довгостроковий шкідливий вплив відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини не перевищував установлених нормативів;

- утилізація відходів - використання відходів як вторинних матеріальних чи енергетичних ресурсів.

Одними з показників взаємозамінності товару є подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо; подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо; наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи); відсутність суттєвої різниці в цінах.

Послуга із вивезення твердих побутових відходів за споживчими властивостями, умовами використання, технічними, експлуатаційними властивостями і характеристиками тощо не має взаємозамінних.

Таким чином, товарними межами ринку за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей та умов використання товару є послуга із вивезення твердих побутових відходів.

Часовими межами, які досліджуються, визначено період з вересня 2016 року та по теперішній час.

Відповідно до пункту 1.3 Методики, бар'єрами вступу на ринок є обставини, що перешкоджають новим суб'єктам господарювання складати конкуренцію суб'єктам господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.

Бар'єрами вступу суб'єктів господарювання на ринок послуги із вивезення побутових відходів є:

- необхідність наявності відповідного обладнання, спеціалізованого автотранспорту, персоналу, зайнятого безпосередньо наданням послуг із вивезення твердих побутових відходів;

- адміністративні бар'єри.

Територіальними межами ринку визначено територію Великопетиської селищної ради Херсонської області.

Наведене свідчить про те, що в межах Великопетиської селищної ради ФОП Маслаган С.А., як визначений органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах єдиний виконавець зазначеної послуги, не зазнає конкуренції внаслідок відсутності інших надавачів послуги.

Відповідно до частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.

Таким чином, ФОП Маслаган С.А. з вересня 2016 року по теперішній час займає монопольне становище на ринку надання послуг з вивезення твердих побутових відходів в територіальних межах Великолепетиської селищної ради Херсонської області з часткою 100 відсотків.

Взаємовідносини у сфері поводження з відходами регулюються Законами України «Про житлово-комунальні послуги», «Про відходи», «Правилами надання послуг з вивезення побутових відходів», затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 (зі змінами) (надалі - Правила надання послуг №1070) та іншими чинними нормативно – правовими актами України.

Механізм формування та встановлення тарифів на послуги з вивезення побутових відходів визначається низкою законодавчих та нормативно-правових актів.

Так, згідно із статтею 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»:

- виконавці/виробники здійснюють розрахунки економічно обґрунтованих витрат на виробництво (надання) житлово-комунальних послуг і подають їх органам, уповноваженим здійснювати встановлення тарифів;

- органи місцевого самоврядування затверджують ціни/тарифи на житлово-комунальні послуги у економічно - обґрунтованих розмірах.

Порядок формування тарифів на вивезення побутових відходів затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 №869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» (надалі - Порядок №869) та постановою Кабінету міністрів України від 26.07.2006 № 1010 «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги з вивезення побутових відходів».

Дослідженням встановлено, що ФОП Маслаган С.А. здійснив розрахунок витрат на послуги з вивезення твердих побутових відходів та 30.06.2016 звернувся до виконавчого комітету Великолепетиської селищної ради з клопотанням щодо встановлення тарифів для всіх категорій споживачів, які в подальшому були затвержені відповідним рішенням виконавчого комітету Великолепетиської селищної ради.

За результатами аналізу здійснених розрахунків ФОП Маслаган С.А. Відділенням встановлено, що структура собівартості послуг з вивезення ТПВ для всіх категорій споживачів не відповідає положенням «Порядку формування тарифів на послуги з вивезення побутових відходів», затвердженому постановою Кабінету міністрів України від 26.07.2006 № 1010.

Враховуючи зазначене, ФОП Маслаган С.А. в порушення вимог чинних законодавчих та нормативно-правових актів України надав на затвердження виконавчому комітету Великолепетиської селищної ради розрахунок витрат на послуги з вивезення ТПВ без належного економічного обґрунтування, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів.

Зазначене було б неможливим за умов існування конкуренції на ринку. За наявності альтернативи споживач мав би можливість відмовитись від послуг Маслагана С.А. та обрав би іншого виконавця, який діяв би в межах та на підставі чинного законодавства України.

ФОП Маслаган С.А., займаючи монопольне становище на ринку, має здійснювати свою господарську діяльність з дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції, які регламентують економічну поведінку монополістів на відповідному ринку.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що зловживання монопольним становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

Таким чином, дії ФОП Маслаган С.А. у вигляді розрахування та подання на затвердження органу місцевого самоврядування витрат на послуги з вивезення твердих побутових відходів без належного економічного обґрунтування, що суперечить «Порядку формування тарифів на послуги з вивезення побутових відходів», затверженому постановою Кабінету міністрів України від 26.07.2006 № 1010, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, визначеного частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з вивезення побутових відходів шляхом вчинення дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Статтею 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що житлово-комунальні послуги є результатом господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у жилих і нежилых приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил. Цією ж статтею визначено, що комунальні послуги є результатом господарської діяльності, спрямованої на задоволення потреби фізичної чи юридичної особи у забезпеченні холодною та гарячою водою, водовідведенням, газо- та електропостачанням, опаленням, а також вивезення побутових відходів у порядку, встановленому законодавством.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцем є суб'єкт господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальної послуги споживачу відповідно до умов договору, а споживачем - фізична чи юридична особа, яка отримує або має намір отримати житлово-комунальну послугу.

Постановою Кабінету Міністрів від 10.12.2008 №1070 затверджено типовий договір про надання послуг з вивезення побутових відходів. Пунктом 3 Правил надання послуг № 1070 встановлено, що послуги з вивезення відходів надаються на підставі договору, який укладається між споживачем та виконавцем послуг. Договір про надання послуг з вивезення побутових відходів укладається відповідно до типового договору.

З метою надання послуг в вивезення твердих побутових відходів ФОП Маслаган С.А. укладає договори зі споживачами. Проте, за результатами аналізу цих договорів, встановлено, що їх положення не відповідають положенням Типового договору, зокрема звужені права споживачів, передбачені пунктом 19 Типового договору. Також відсутній повний перелік обов'язків виконавця, які передбачені пунктом 22 Типового договору послуг та інше.

Тобто, ФОП Маслаган А.С. безпідставно та неправомірно зменшив, зокрема обсяг обов'язків виконавця, які передбачені Типовим договором, що, в свою чергу, звужує права та гарантований захист прав споживачів у випадку ненадання якісної послуги з вивезення твердих побутових відходів.

Зазначене було б неможливим за умов існування конкуренції на ринку. За наявності конкуренції споживач мав би можливість відмовитись від послуг ФОП Маслаган С.А., який не укладає договір у відповідності з вимогами чинного законодавства України, на основі положень Типового договору, а укладає договір, умови якого не відповідають Типовому договору, та обрати іншого виконавця послуг, який діяв би в межах та на підставі чинного законодавства України. За таких обставин, виконавець послуг, щоб утримати споживача, не припускався би до вище перелічених діянь, а, навпаки, укладав би зі споживачами договори, які б передбачали весь комплекс прав споживачів, обов'язки та відповідальність виконавця послуг у відповідності з вимогами чинного законодавства України та Типового договору.

З огляду на зазначене, дії ФОП Маслаган С.А., який укладає зі споживачами договори про надання послуг з вивезення побутових відходів, положення яких не відповідають чинному законодавству України та Типовому договору про надання послуг з вивезення побутових відходів, затверженому постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 (зі змінами), містять ознаки порушення законодавства про захист

економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з вивезення побутових відходів шляхом вчинення таких дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Згідно з частиною четвертою статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень здійснюються органами Антимонопольного комітету України.

Враховуючи зазначене, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративна колегія Херсонського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

РЕКОМЕНДУЄ:

1. ФОП Маслаган С.А. вжити повних і вичерпних заходів щодо усунення причин та умов вчинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом здійснення економічно – обґрунтованих розрахунків тарифів на послуги з вивезення твердих побутових відходів відповідно до «Порядку формування тарифів на послуги з вивезення побутових відходів» затвердженому постановою Кабінету міністрів України від 26.07.2006 № 1010 (зі змінами).

2. ФОП Маслаган С.А. вжити повних і вичерпних заходів щодо усунення причин та умов вчинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом розроблення проекту договору для укладання зі всіма категоріями споживачів, який в повній мірі відповідає чинному законодавству України та Типовому договору про надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 (зі змінами).

3. Про результати розгляду рекомендацій та вжиті заходи повідомити територіальне відділення в десятиденний строк з дня їх отримання з наданням копій відповідних документів.

Адреса для надання відповіді: **м. Херсон, пр-т Ушакова, 47, 73003; e-mail: khs@amcu.gov.ua; факс: (0552) 31-60-29, 49-82-01.**

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду особами, яким вони надані.

Згідно з частиною третьою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умов виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито необхідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова територіального відділення -
Голова адміністративної колегії

В.П. Василенко